גמרא

קדשי קדשים שחיטתם בצפון העזרה, ומהמשנה מוכח שאף בין האולם ולמזבח נחשב צפון העזרה לענין שחיטת קדשי קדשים. שלמדנו במשנה שהיה הכהן גדול סומך ומתוודה אצל פר החטאת שעמד בין האולם ולמזבח, ומשמע שאף שחיטת הפר שאחר הוידוי היתה במקום זה, הרי שאף בין האולם למזבח נחשב צפון העזרה וכשר לשחיטת קדשי קדשים.

שואלת הגמרא: **מַאן שָׁמְעַתְּ לֵיהּ** – מיהו התנא ששמענו דְּאָמַר שאף המקום שבֵּין **הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ** נחשב **לְצָפוֹן** העזרה לענין שחיטת קדשי קדשים. עונה הגמרא: **רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא.** דְּתַנְיָא בברייתא, **אֵיזֶהוּ צָפוֹן** העזרה, **מִקּוֹם שֶׁל מִזְבֵּחַ צְפוֹנִי** – השטח שמהקיר הצפוני של מזבח החיצון **וְעַד** הכותל הצפוני של **הָעֲזָרָה, וּכְנֶגֶד כָּל הַמִּזְבֵּחַ כּוּלּוֹ** הרי הוא נחשב **צָפוֹן** העזרה [ראה ציור]. כלומר, שנחשב צפון העזרה רק השלושים ושתים אמה שכנגד המזבח, אבל מה שלא כנגד המזבח הן לצד מזרח והן לצד מערב, אף שהוא צפון העזרה, אינו נחשב צפון לענין שיהיה ראוי לשחיטת קדשי קדשים, שנאמר (ויקרא א יא) 'וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה', דהיינו רק מה שהוא כנגד המזבח, דִּבְרֵי **רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה.** **רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹסִיף,** שאַף **בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ,** דהיינו החלק הצפוני של העזרה לצד מערב המזבח, אף שאינו ירך המזבח ממש, כשר לשחיטת קדשי קדשים [ראה ציור], אבל מהמזבח לצד מזרח אינו ראוי לשחיטת קדשי קדשים. **רַבִּי מוֹסִיף** על שניהם, שאַף **מָקוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים** – עזרת הכהנים **וְאַף מָקוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל** – שהוא עזרת ישראל נחשב לצפון העזרה ולירך המזבח. כלומר שכל החלק הצפוני של העזרה ראוי לשחיטת קדשי קדשים, ואף ממזרח המזבח עד הכותל המזרחי ששם הוא מקום עזרת כהנים ועזרת ישראל [ראה ציור]. **אֲבָל** השטח **שְׁמֵן בית הַחֲלִיפוֹת** [ראה ציור] [–מקום שהיו בו חלונות והיו הכהנים מצניעים בהם את סכיניהם] **וְלִפָנִים** הימנו לצד מערב, אף בצד הצפוני של העזרה, **הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהוּא פָּסוּל** לשחיטת קדשי קדשים, ואין מקום זה נחשב 'ירך המזבח', משום שאין המזבח נראה למי שעומד שם.

מבררת הגמרא: אחר שנתבאר שהמשנה היא כדעת רבי אלעזר ברבי שמעון ולא כרבי יוסי ברבי יהודה, **לֵימָא** – האם נאמר שמשנתינו היא רק כדעת **רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא** שאמר שבין האולם ולמזבח ראוי לשחיטת קדשי קדשים, **וְלֹא** כדעת **רַבִּי** שהוסיף מקום דריסת רגלי הכהנים ודריסת רגלי ישראל, שהוא במזרח המזבח. והבינה הגמרא, שמוסיף רק על דברי רבי יוסי ברבי יהודה, אבל בין האולם ולמזבח, שהוא במערב המזבח, סובר רבי שאינו ראוי לשחיטת קדשי קדשים. ואם כן, המשנה שאמרה ששחטו את הפר בין האולם ולמזבח, אינה כדעת רבי.

דוחה הגמרא: **אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי,** כלומר, פשוט שאפשר להעמיד את משנתינו אף כדעת רבי, ואין ספק בדבר, שהלא (ורבי) **הַשְׁתָּא** [**רַבִּי**] **אַדְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה מוֹסִיף,** ואם כן וכי אפשר לומר דְּאַדְּרַבִּי **אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן** הוא **לֹא מוֹסִיף.** כלומר, אם הכשיר רבי את הצד המזרחי של המזבח, שהוא מרוחק ביותר מההיכל, כל שכן שיכשיר בין האולם למזבח שהוא קרוב להיכל. ומוכרחים לפרש שרבי מוסיף אף על שיטת רבי אלעזר ברבי שמעון, ולדעתו כל צפון העזרה ראוי לשחיטת קדשי קדשים, ומשנתינו היא אף כדעת רבי.

מבארת הגמרא את השאלה: אכן לא היה ספק בדבר, וודאי שרבי סובר כרבי אלעזר ברבי שמעון שאף בין האולם ולמזבח ראוי לשחיטת קדשי קדשים. אלא **אֲנַן הָכִי קָא אָמְרִינַן** – כך היתה שאלתנו, **אִי** משנתינו כדעת **רַבִּי הִיא,** שכל צפון העזרה ראוי לשחיטת קדשי קדשים, **נוֹקְמֵיהּ** – נעמיד את פר החטאת של יום הכפורים **בְּכוּלָּהּ עֲזָרָה,** ומדוע הקפידה המשנה שיהיה דווקא בין האולם ולמזבח. אלא צריך לומר שמשנתינו כדעת רבי אלעזר ברבי שמעון היא שאינו מכשיר את מזרח המזבח, ולכן יש לשחוט את הפר דווקא בין האולם ולמזבח. דוחה הגמרא: **אֶלָּא מַאי** אתם רוצים להוכיח, שמשנתינו כדעת **רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא,** והלא עדיין קשה מדוע הקפידה המשנה לשחוט את הפר דווקא בין האולם למזבח, שהוא במערב המזבח, **וְנוֹקְמֵיהּ** – שיעמידו את הפר **בֵּין** הקיר הצפוני של **הַמִּזְבֵּחַ וְלַכּוֹתֶל** הצפוני של העזרה, ששם לכל הדעות הוא עיקר צפון העזרה, שהוא ירך המזבח ממש. **אֶלָּא מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר** – מוכרח הינך לבאר, שהטעם שהקפידה המשנה להעמיד את הפר בין האולם ולמזבח הוא **מִשּׁוּם חוּלְשָׁא דְּכֹהֵן גָּדוֹל,** שכל עבודות יום הכפורים מוטלות עליו כששרוי בתענית ותש כוחו, וכדי שלא יכבד עליו משא מזרק הדם שמכניס להיכל להזות בפנים, על כן היה עומד בין האולם למזבח שהוא מקום הראוי לשחיטה הקרוב ביותר להיכל. ואם כן **לְרַבִּי נַמִּי** יש לומר שהטעם שהקפידו שיעמוד דווקא בין האולם למזבח, הוא **מִשּׁוּם חוּלְשָׁא דְּכֹהֵן גָּדוֹל.**

שנינו במשנה: פר החטאת היה עומד בין האולם ולמזבח **רֹאשׁוֹ לַדָּרוֹם וּפָנָיו לַמַּעֲרָב:** שואלת הגמרא: **הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לָהּ** – איך אתה מוצא אופן זה שיהיה ראש הפר פונה לדרום ופניו פונות למערב. **אָמַר רַב, בְּעוֹקֵם אֶת רֹאשׁוֹ** – עוקמים את ראש הפר לימין, ונמצא שגופו של הפר עומד מצפון לדרום וראשו לדרום, ופניו למערב לצד ההיכל. שואלת הגמרא: **וְנוֹקְמֵיהּ לְהֶדְיָא** – שיעמידו את הפר כשאחוריו למזרח לצד המזבח וראשו למערב לצד ההיכל, ונמצא שפניו לצד ההיכל, ומדוע מעמידים את הפר מצפון לדרום באופן שיהיה צורך לעקם את פניו לצד ההיכל. משיבה הגמרא: **אָמַר אַבָּיֵי,** אין להעמיד את הפר כשאחוריו למזרח לצד המזבח, **גָּזְרָה שָׁמָּא יַרְבִּיץ גְּלָלִים,** וגאני הוא למזבח שיראה לפניו בית הריעי, ולבן מעמידים רק את מקצת גופו בין האולם ולמזבח, ופניו היו בין האולם ולמזבח, ואחוריו לצד צפון מעבר לבין האולם ולמזבח, ונמצא שאף אם ירביץ גללים אין בית הריעי נראה למזבח.

הגמרא דנה בדין סמיכה של שאר קדשי קדשים: **תָּנוּ רַבָּנָן, בֵּיצַד סוֹמֵךְ** המקריב קרבן של קדשי קדשים. **הַוָּתָד** היה **עוֹמֵד בַּמַּעֲרָב,** ואחוריו למזרח, **וְהַסּוֹמֵךְ** [–הבעלים] היה **עוֹמֵד בַּמִּזְרָח,** דהיינו אחוריו למזרח, **וּפָנָיו לַמַּעֲרָב.** **וּמַנִּיחַ** הסומך את **שְׁתֵּי יָדָיו בֵּין שְׁתֵּי הַקְּרָנוֹת** [–הקרניים] **שֶׁל הַזָּבָח, וּכְלָבַד שֶׁלֹּא יְהֵא דָּבָר חוֹצֵץ בֵּינוֹ** [–בין ידיו] **לְבֵין** ראש **הַזָּבָח.** **וּבשעה** שהוא סומך הוא **מִתְוַדֶּה.** ועל מה היה מתוודה, כשסומך **עַל** קרבן **חַטָּאת,** מתוודה **על** העוון שבשבילו הוא מביא את **הַחַטָּאת.** **וּכשסומך עַל** קרבן **אָשָׁם,** מתוודה **על** העוון שבשבילו הוא מביא את **הָאָשָׁם, וּכשסומך עַל** קרבן **עוֹלָה,** מתוודה **על עָוֹן לָקֵט שִׁכְחָה וּפֵאָה וּמַעֲשֵׂר עָנִי** שלקחם לעצמו ולא הניחם לעניים, דִּבְרֵי **רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אֵין עוֹלָה בָּאָה לכפר אֶלָּא עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁנִּיתַּק לַעֲשֵׂה,** שכיון שאין לעבירות אלו עונש, העולה מכפרת עליהם. אבל העובר על איסור החזקת לקט שכחה ופאה כיון שהוא לא תעשה, הוא נענש במלקות. ועבירות שיש עליהם עונש אין העולה באה לכפר עליהם.

מבררת הגמרא: **בְּמַאי קָא מִיפַּלְגֵי** במה נחלקו רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא. **אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה,**

בְּלָאו דְּאיסור אכילת נְבֵילָה וכדומה, כגון לקט שכחה ופאה, קָא מִיפַּלְגִי, שנאמר באיסור נבילה (דברים יד כא) 'לֹא תֹאכְלוּ כָּל נְבֵלָה, לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ אוֹ מָכֹר לְנָכְרִי'. והעשה שנכתב אחר איסור האכילה לא נאמר במי שאכל נבילה, שהרי אחר שאכל אינו יכול לתת לגר ולמכור לנכרי, ואינו כלאו הניתק לעשה שהעשה הוא תיקון ללאו, אלא הוא מצוה בפני עצמו. והפירוש הוא שלא יאכל נבילה אלא ימכור לנכרי או יתן לגר. וכן בלקט שכחה ופאה נאמר העשה לתת לעני אחר איסור הלאו של הלקיחה. ונחלקו רבי עקיבא ורבי יוסי הגלילי בכך, רַבִּי עֲקִיבָא סָבַר, אף שנכתב עשה אחר הלאו, מכל מקום לָאו מַעֲלֶיהָ הוּא – הוא לאו גמור ולוקים עליו, שהרי העשה אינו תיקון ללאו. וכן לוקה על לקט שכחה ופאה, ואין העולה מכפרת עליהם. וְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי סָבַר, כיון שיש באיסורו עשה, לָאו לָאו מַעֲלֶיהָ הוּא – אינו לאו גמור ללקות עליו. וכן אינו לוקה על לקט שכחה ופאה, והעולה מכפרת עליהם.

אֲבָל אָמַר, לא זו המחלוקת, אלא דְּכוּלֵי עָלְמָא לָאו דְּנְבֵילָה לָאו מַעֲלֶיהָ הֲוֵי ולוקים עליו, מאחר שהעשה אינו מתקן את הלאו. וְהָכָא [–בלקט שכחה ופאה] פְּתִיבַת 'תַּעֲזֹב' האמורה לאחר איסור לקט ופאה קָא מִיפַּלְגִי, דְּרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר, שהציווי 'תַּעֲזֹב' מֵעִיקָּרָא [–מתחילה] מַשְׁמַע, כלומר, קודם שלוקח את מתנות העניים לעצמו ועובר על הלאו, נאמר שיעזוב את המתנות בשדה ולא ילקטם לעצמו. והעשה לא בא לתקן את הלאו, ולוקים עליהם, ואין העולה מכפרת עליהם. וְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי סָבַר, ש'תעזוב' הַשְׁתָּא מַשְׁמַע, אף לאחר שעבר על הלאו וליקט אותם לעצמו, נאמר מצות 'תעזוב' שיניחם בשדה ויעזבם שם לעניים. ולפי זה הלאוין של לקט שכחה ופאה הם בכלל לאו שניתק לעשה שאין לוקים עליו, ולכן העולה מכפרת עליהם, ויש להתוודות עליהם.

הגמרא דנה מהו נוסח הוידוי של הכהן גדול ביום הכיפורים: תָּנוּ רַבָּנָן, כֵּיצַד מִתְוַדֶּה הכהן גדול ביום הכיפורים. תחילה מתוודה על העוונות, ואומר עָוִיתִי. ואחר כך מתוודה על הפשעים, ואומר פָּשַׁעְתִּי. ואחר כך מתוודה על החטאים, ואומר וְחָטָאתִי. וְכֵן מצינו סדר זה בתורה, בְּוידוי שָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ לעזאזל, שהוא אוֹמֵר (ויקרא טז כא) 'וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל פִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם', הרי שהקדים עוונות לפשעים, ופשעים לחטאים. וְכֵן מצינו סדר זה בְּמשֶׁה, שהוא אוֹמֵר בשלש עשרה מדות של רחמים (שמות לד ז) 'נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה', דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר.

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, 'עֲוֹנוֹת' אֵלּוּ הַזְּדוֹנוֹת – שעבר עבירה במזיד, וְכֵן הוּא אוֹמֵר בעובד עבודה זרה במזיד (במדבר טו לא) 'הַכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָּהּ', וממה שנענש בכרת מוכח שעבר במזיד, שאין כרת אלא על מזיד. 'פְּשָׁעִים' אֵלּוּ הַמְּרָדִים – שעושה את העבירות מתוך מרידה בה' להכעיסו, וְכֵן הוּא אוֹמֵר במרדם של תושבי העיר ליבנה במלך יהודה (שם ח כב) 'אַף תִּפְשַׁע לִבְנָה בָּעֵת הַהִיא'. 'לְכָל חַטֹּאתָם' אֵלּוּ הַשְׁגָגוֹת, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (ויקרא ד ב) 'נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא בִשְׁגָגָה'. וְאם כן, איך יתכן לומר שהסדר הוא 'עויתי פשעתי חטאתי', הרי מֵאַחַר שֶׁכבר הִתְוַדָּה עַל הַזְּדוֹנוֹת וְעַל הַמְּרָדִים שהם העבירות החמורות, מדוע חוֹזֵר וּמִתְוַדֶּה עַל הַשְׁגָגוֹת, והלא אם ימחלו לו על הזדונות ועל המרדים, ודאי ימחלו לו גם על השגגות, ואין צורך לבקש שוב על השגגות, אֶלָּא ודאי כְּךָ הָיָה הסדר שהכהן גדול מִתְוַדֶּה, 'חָטָאתי וְעָוִיתי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ אֲנִי וּבֵיתִי' וְכוּ', דהיינו מהקל אל החמור. וְכֵן מצינו בְּוידוי של דָּוִד שהוא אוֹמֵר לפי הסדר הזה (תהלים קו ו) 'חָטָאנוּ עִם אֲבוֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ הִרְשָׁעְנוּ'. וְכֵן בְּוידוי של שְׁלֹמֹה הוּא אוֹמֵר (מלכים א' ח מז) 'חָטָאנוּ (והרשענו ומרדנו) [וְהֶעֱוִינוּ רָשָׁעְנוּ]'. וְכֵן בְּדָנִיֵּאל (ט ה) הוּא אוֹמֵר 'חָטָאנוּ (והעוינו) [וְעָוִינוּ] וְהִרְשַׁעְנוּ וּמָרָדְנוּ'.

ומבארים חכמים: אֶלָּא מַהוּ שֶׁאָמַר משֶׁה בשלש עשרה מדות של רחמים 'נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה', שמשמע שהזדונות קודם לשגגות. כך הפירוש, שֶׁאָמַר משֶׁה לִפָּנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹטְאִין לְפָנֶיךָ וְעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה, עֲשֵׂה לָהֶם זְדוֹנוֹת כִּשְׁגָגוֹת, והוא כאומר 'נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע' כ'חַטָּאָה', ואין כאן הקדמת שגגות לזדונות.

אָמַר רַבָּה בַּר שְׁמוּאֵל אָמַר רַב, הֲלָכָה בִּדְבֵרֵי חֲכָמִים שסדר הוידוי 'חטאתי עויתי ופשעתי'. מקשה הגמרא: פְּשִׁיטָא שהלכה כחכמים, שהרי בכל מקום יָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים, ומה חידש רב. מתרצת הגמרא: מַהוּ דְּתֵימָא [–שמא תאמר] דמִסְתַּבֵּר טַעֲמֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר, דְּקָמַסַיֵּיע לֵיהּ קְרָא (דְּמשֶׁה) – שהביא סיוע לדעתו מפסוק הנאמר לגבי וידוי של יום הכיפורים עצמו, קָא מַשְׁמַע לַן – לכך הוצרך רב לחדש שאף על פי כן הלכה כחכמים.

הַהוּא שליח ציבור דְּנָחִית – שירד לפני התיבה בַּמֶּה דְּרַבָּה ביום הכיפורים, וּכשהזכיר את וידוי הכהן גדול בסדר העבודה, עָבַד [–סידר את הוידוי] כְּרַבִּי מֵאִיר, דהיינו 'עויתי פשעתי חטאתי'. אָמַר לֵיהּ רבה לשליח ציבור, הֵיאַךְ שָׁבְקַתְּ [–הנחת] את שיטת רַבָּנָן וְעָבַדְתְּ כְּרַבִּי מֵאִיר, הלא חכמים הם רבים ויש לפסוק כמותם. אָמַר לֵיהּ השליח ציבור, כְּרַבִּי מֵאִיר סְבִירָא לִי, כְּדִכְתִיב בְּסֵפֶר אוֹרָיְיתָא דְּמשֶׁה – כפי שכתוב בתורה, שבפסוק העוסק בוידוי של יום הכיפורים מוזכרות העבירות בסדר שסידר רבי מאיר, ולכן נהגתי כמוהו.

המקור לוידוי הכהן גדול על פרו ביום הכיפורים: תָּנוּ רַבָּנָן, נאמר בהקרבת פר החטאת של יום הכיפורים 'וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ', הרי שהכהן גדול מתכפר על ידי פר החטאת. ודורשת הברייתא: בְּכַפָּרָת דְּבָרִים [–שעליו להתוודות] הָכָתוּב מְדַבֵּר. מקשה הברייתא: אַתָּה אוֹמֵר בְּכַפָּרַת דְּבָרִים הכתוב מדבר, אוֹ שמא נאמר שאֵינוֹ אֶלָּא בְּכַפָּרַת דָּמִים – בכפרה על ידי זריקת הדם בשאר קרבנות. עונה הברייתא: חֲרֵי אֲנִי דָּן גזירה שוה, נֶאֱמְרָה כָּאן בפר החטאת כַּפָּרָה, וְנֶאֱמְרָה לְהַלָּן בשעיר המשתלח לעזאזל כַּפָּרָה, מַה כַּפָּרָה הָאֲמוּרָה כַּשְׁעִיר המשתלח היינו על ידי וידוי דְּבָרִים, שהרי אין בשעיר המשתלח זריקת דמים למזבח, אַף כַּפָּרָה הָאֲמוּרָה בַּפָּר החטאת היינו וידוי דְּבָרִים. וְאִם נַפְשָׁךְ לוֹמַר – ואם רצונך לומר שאין ללמוד בגזירה שוה משעיר המשתלח, והכפרה האמורה בפר היא כפרת דמים, אין לומר כן, שֶׁהֲרֵי הוּא [–הכתוב] אוֹמֵר בפר החטאת 'וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ', ומסיים 'וְשָׁחַט אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ'. וְהיינו שבשעת הכפרה עֲדַיִן לֹא נִשְׁחַט הַפָּר, ומוכח שהכפרה אינה כפרת דמים אלא כפרת דברים, דהיינו וידוי.

מבררת הגמרא: מַאי 'וְאִם נַפְשָׁךְ לוֹמַר' – מהי פירכא שהיה אפשר לפרוך את הגזירה שוה. מבארת הגמרא: כך היה אפשר לפרוך, וְכִי תֵּימָא, מדוע ללמוד גזירה שוה משעיר המשתלח שגם הכפרה האמורה בפר היא כפרת וידוי, נֵילַף גזירה שוה מִשָּׂעִיר הַנַּעֲשֶׂה בַּפָּנִים – שעיר שעלה עליו הגורל לשם שנאמר בו (ויקרא טז טז) 'וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֻּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם', שֶׁכַּפָּרָתוֹ היא בְּדָמִים. וכן בפר הכפרה בדמים. ולכן אמרו שאף בלא גזירה שוה אפשר ללמוד שהכפרה שנאמרה בפר היא כפרת דברים. שֶׁהֲרֵי הוּא אוֹמֵר 'וְכִפֶּר' וַעֲדַיִן לֹא נִשְׁחַט הַפָּר.